

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **P. N.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky - Věznice Mírov**, se sídlem Mírov 27, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 18. 6. 2024, č. j. 65 A 27/2023-107, ve znění opravného usnesení téhož soudu ze dne 10. 7. 2024, č. j. 65 A 27/2023-119,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci (dále jen „krajský soud“) usnesením ze dne 10. 5. 2022, č. j. 60 A 12/2022-16, odmítl žalobu na ochranu před nezákonnými zásahy žalované, které měly spočívat v zařazení žalobce do oddílu se zesíleným stavebně technických zabezpečením (dále jen „zásah č. 1“), v umístění žalobce na celu s vícekrát trestaným spoluvězněm P. R. K. (dále též „zásah č. 2“) a v podmínkách panujících na cele č. 3, konkrétně ve snímání kamerou, dvou prohlídkách denně a oddělení WC od cely poloprůhledným závěsem (dále jen „zásah č. 3“).

[2] Toto usnesení Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 16. 2. 2023, č. j. 4 As 179/2022-40, zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Ve zrušovacím rozsudku Nejvyšší správní soud shledal důvodným odmítnutí žaloby ohledně zásahu č. 1 a zásahu č. 3. Ve vztahu k zásahu č. 2 dospěl k závěru o nesprávnosti odmítnutí žaloby za použití § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Podle žalobního tvrzení byl totiž žalobce v době od 21. 12. 2021

do 29. 12. 2021 umístěn na celu v oddílu se zesíleným stavebně technickým zabezpečením (dále jen „OZSTZ“) společně s vícekrát trestaným odsouzeným K., který již v minulosti vážně fyzicky napadl spoluvězně poté, [obsahuje citlivé údaje]. V doplnění žaloby žalobce zopakoval, že jednání žalované bylo záměrné, zničilo mu Vánoce a porušilo jeho právo na umístění odděleně od narušených a vícekrát trestných osob. I když o pravdivosti těchto žalobních tvrzení nepochybně existovaly důvodné pochybnosti, bylo z nich zcela zřejmé, že žalobce spatřuje zásah do svých práv v umístění na stejnou celu odsouzeného, u něhož je dána konkrétní a důvodná obava, že závažným způsobem ohrozí jeho bezpečnost. Není přitom rozhodné, že nakonec k žádnému konfliktu mezi těmito dvěma odsouzenými nedošlo, neboť právní sféra žalobce mohla být dotčena již samotným sdílením vězeňské cely s tímto velmi nebezpečným odsouzeným bez ohledu na to, že takto bylo nutné nahlížet i na žalobce. Nelze se proto ztotožnit se závěrem krajského soudu o tom, že v uvedeném směru zásahová žaloba ani její doplnění neobsahovaly rozhodné skutečnosti a pro tento nedostatek nebylo možné v žalobním řízení pokračovat. Rovněž tak se není možné ztotožnit s argumentací krajského soudu, podle níž žalobce nemá veřejné subjektivní právo nebyť ubytován společně s osobou velmi nebezpečnou. Ustanovení § 7 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále též „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), totiž upravuje pravidla pro umísťování odsouzených, přičemž podle jeho odstavce prvního písmena g) se zpravidla odděleně umísťují odsouzení, kteří jsou velmi nebezpeční podle § 72a téhož zákona. I když tedy toto pravidlo není obligatorní a v daném případě byl za velmi nebezpečného odsouzeného považován i žalobce, bylo zapotřebí zvážit všechny rozhodné skutečnosti za účelem posouzení, zda byly v daném případě dány zákonné podmínky pro jeho umístění na celu s odsouzeným K.. Takový úsudek přitom bylo možné učinit až po meritorním projednání zásahové žaloby na základě řádně zjištěného skutkového stavu věci, neboť se tentokrát nejednalo o situaci, kdy by jednání popsané v žalobě a jejím doplnění vzhledem ke své povaze, povaze jeho původce či jiným okolnostem zjevně a nepochybně nemohlo být nezákonným zásahem ve smyslu § 82 s. ř. s. Proto taková zásahová žaloba nemohla být odmítnuta, jak vyplývá z rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2017, č. j. 7 As 155/2015-160. Nejvyšší správní soud tedy ve zrušovacím rozsudku krajský soud zavázal, aby v dalším řízení zásahovou žalobu meritorně projednal ohledně zásahu č. 2.

[3] V dalším řízení krajský soud vyloučil žalobu směřující vůči zásahu č. 2 do samostatného řízení a následně jí vyhověl rozsudkem ze dne 18. 6. 2024, č. j. 65 A 27/2023-107, ve znění opravného usnesení ze dne 10. 7. 2024, č. j. 65 A 27/2023-119, když rozhodl tak, že zařazení P. R. K. k žalobci na celu č. 10 v OZSTZ v období od 21. 12. 2021 do 29. 12. 2021 ve Věznici Mírov bylo nezákonným zásahem.

[4] V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud nejprve shrnul obsah jednotlivých důkazů, které provedl při ústním jednání. Na základě nich pak učinil skutková zjištění, podle nichž žalovaná umístila v době od 21. 12. 2021 do 29. 12. 2021 na celu č. 10 v OZSTZ, na které byl v této době ubytován žalobce, odsouzeného K., ač jí bylo známo, že tento [obsahuje citlivé údaje], má uloženo ochranné opatření v podobě zabezpečovací detence a současně se jedná o osobu, která jedná impulzivně a vyhrožuje svému okolí, a proto u ní bylo možné důvodně očekávat, že ohrozí bezpečnost jiných osob, přičemž byla vytipována jako možný pachatel násilí. Žalobce byl do OZSTZ umístěn na základě rozhodnutí, které neobsahovalo žádné reálné důvody, v důsledku čehož bylo nadřízeným orgánem zrušeno. Žalobce při výkonu

pokračování

trestu obdržel několik pochval, výkon jeho trestu byl bezproblémový a nebylo u něj riziko ohrožení jiných osob. Odsouzený K. byl na celu č. 10 k žalobci umístěn, ačkoliv ke dni 21. 12. 2021 bylo volné místo na celách č. 3, 4, 6 a 7 a od 27. 12. 2021 byla cela č. 6 zcela neobsazená.

[5] Takto zjištěný skutkový stav následně krajský soud právně posoudil. Uvedl, že smyslem pravidel diferenciacie odsouzených upravených v § 7 zákona o výkonu trestu odnětí svobody je eliminovat možné nežádoucí ovlivňování některých kategorií odsouzených a případné problémy či krizové situace vyplývající ze společného soužití určitých skupin osob. Z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že je vždy bezpodmínečně nutné umístit odděleně muže od žen a dále ženy, které nemají ve výkonu trestu odnětí svobody u sebe dítě, a také odsouzené s infekčním onemocněním. Ostatní kategorie odsouzených uvedené v § 7 zákona o výkonu trestu odnětí svobody je sice možné umístit společně, avšak tam užitě slovo „zpravidla“ nasvědčuje tomu, že by se tak mělo dít spíše výjimečně a vždy by se mělo přihlédnout ke konkrétním okolnostem případu.

[6] Odsouzený K. je však podle krajského soudu osobou, která [obsahuje citlivé údaje] a které bylo uloženo ochranné opatření v podobě zabezpečovací detence. Rovněž byl v dané době velmi nebezpečným odsouzeným, protože byl odsouzen k výjimečnému trestu, během výkonu trestu spáchal zvláště závažný zločin vraždy ve stádiu pokusu a navíc u něj existoval důvodný předpoklad toho, že ohrozí bezpečnost jiných osob. V době rozhodování o umístění odsouzeného K. byl sice za velmi nebezpečného odsouzeného považován i žalobce, avšak i přesto bylo nutné zvažovat rozhodné skutečnosti za účelem posouzení, zda byly dány podmínky pro jeho umístění na celu s odsouzeným K.. Přitom z provedeného dokazování vyplynulo, že zařazení žalobce do OZSTZ bylo ryze formální záležitost, protože rozhodnutí o jeho zařazení do něj neobsahovalo žádné přezkoumatelné důvody. Nadto bylo prokázáno, že u žalobce neexistovalo riziko ohrožení dalších osob a celkově způsob, jakým vykonával trest odnětí svobody, byl hodnocen velmi kladně.

[7] Žalovaná podle krajského soudu byla povinna před správním soudem obhájit zákonnost svého jednání, které však vysvětlila jen tím, že kapacitní podmínky cely č. 10 umožňovaly do ní zařadit odsouzeného K.. Tato argumentace však ani v nejmenším neodpovídá požadavkům § 7 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neboť nevypovídá nic o tom, proč bylo nezbytné umístit odsouzeného K. na celu k žalobci, když tyto dvě osoby by podle uvedeného ustanovení zpravidla neměly být umístěny na jedné cele. Navíc bylo v žalobním řízení prokázáno, že existovala volná místa hned na několika dalších celách. Není tak zřejmé, proč nebylo možné žalobce umístit k jinému vězni, a vytvořit tak pro odsouzeného K. volnou celu, případně zda by nebylo myslitelné na základě zákonných kritérií umístit na jinou celu odsouzeného K.. Z hlediska argumentů svědčících pro zařazení odsouzeného K. na celu s žalobcem se tak v zásadě krajský soud nemá čím zabývat. Pro posouzení věci je nepodstatné, zda si žalobce stěžoval na to, že k němu na celu byl umístěn odsouzený K. a zda nakonec k nějakému konfliktu mezi nimi došlo, neboť zásah do práv žalobce spočívá již v tom, že s takto velmi nebezpečným odsouzeným musel sdílet celu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[8] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) včasnou blakentní kasační stížnosti z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[9] V jejím doplnění učiněném v měsíční lhůtě stanovené ve výzvě soudu stěžovatelka namítla, že krajský soud nesprávně posoudil okolnosti a zákonnost jejího postupu při umístění odsouzeného K. na celu č. 10 v OZSTZ v době od 21. 12. 2021 do 29. 12. 2021, na které byl v této době umístěn žalobce, neboť konkrétní okolnosti tohoto případu jí nebránily uvedeným způsobem postupovat. V první řadě neexistoval reálný důvod k eliminaci možného nežádoucího ovlivňování žalobce ze strany odsouzeného K., což je zřejmé z charakteristik těchto osob vyplývajících z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 To 46/2015, kterým byl P. R. K. odsouzen za pokus trestného činu vraždy k trestu odnětí svobody v trvání 30 let a k ochrannému opatření v podobě zabezpečovací detence, a rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2021, č. j. 29 T 1/2011-8032, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 12. 2021, č. j. 1 To 56/2021-8253, jímž byl žalobce odsouzen za trestný čin vraždy a přípravu trestného činu vraždy k souhrnnému trestu odnětí svobody na doživotí. Nemůže obstát ani požadavek odděleného výkonu trestu recidivisty od prvovězňeného, neboť žalobce získal zkušenosti z prostředí vězeňské subkultury minimálně již od února 2016 pobytem v několika (vazebních) věznicích, znalosti o něm si nepřetržitě doplňuje dotazy, podáními a žalobami, v důsledku čehož nevznikla potřeba jeho umístění (byť jako prvovězňeného) odděleně od odsouzeného K.. Za této situace byla stěžovatelka oprávněna na celu č. 10 umístit k žalobci odsouzeného K., aniž by tím zasáhla do práv žalobce.

[10] Dále stěžovatelka namítla, že krajský soud rozhodoval na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a neověřil si do potřebné míry charakteristiku žalobce, kterou přešel pouhým konstatováním, že ve výkonu trestu byl hodnocen kladně. Tato skutečnost však nemůže kompenzovat trestnou činnost, za kterou byl k tomuto trestu pravomocně odsouzen. Přitom u odsouzeného K. krajský soud zohlednil jeho předchozí kriminální činnost a pominul kázeňské pochvaly udělené mu v rámci výkonu trestu, zatímco u žalobce postupoval naopak. O nezákonnosti zásahu krajský soud uvažoval jen optikou nemožnosti umístit žalobce s odsouzeným K. v rámci OZSTZ na jednu celu a upnul se na eventualitu umístit žalobce k jinému odsouzenému, a vytvořit tak volnou celu pro odsouzeného K., aniž by se zabýval možností, že žalobce mohl s odsouzeným K. jednu celu sdílet. Napadený rozsudek tak vedl k absurdnímu závěru, že žalobce bylo zapotřebí ochránit před nežádoucím ovlivňováním ze strany odsouzeného K., ačkoliv vzájemným porovnáním charakteristik obou těchto osob je zjevné, že potřeba této ochrany nebyla nikdy naplněna a nic nebránilo umístit žalobce a odsouzeného K. společně v rámci OZSTZ na jednu celu.

[11] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatelka navrhla zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

[12] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti zdůraznil, že je výkonu trestu poprvé a chová se v něm nadstandardně, což jsou skutečnosti odlišující jej od odsouzeného K., který se dopustil pokusu vraždy na spoluvězni, bylo mu uloženo ochranné opatření v podobě zabezpečovací detence, je u něho [obsahuje citlivé údaje] a je veden jako možný pachatel násilí.

pokračování

III. Posouzení kasační stížnosti

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Stěžovatelka v kasační stížnosti odkázala na důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[14] Podle písm. a) zmíněného ustanovení, *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.* Podle písm. d) téhož ustanovení, *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.*

[15] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl nezohlednění rozhodných skutečností a z toho vyplývající nesprávný závěr, podle něhož zařazení odsouzeného K. k žalobci na celu č. 10 v OZSTZ v období od 21. 12. 2021 do 29. 12. 2021 ve Věznici Mírov bylo nezákonným zásahem.

[16] Podle § 7 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, *odděleně se umísťují odsouzení muži od odsouzených žen, odsouzené ženy, které mají ve výkonu trestu u sebe dítě, odsouzení s infekčním onemocněním nebo u nichž je podezření na infekční onemocnění a dále zpravidla odsouzení, kteří jsou: a) mladiství od dospělých, b) opakovaně ve výkonu trestu od odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé; k zablazení odsouzení podle zvláštního právního předpisu se nepřihlíží, c) odsouzení za úmyslně spáchané trestné činy od odsouzených za trestné činy z nedbalosti, d) trvale pracovně nezařaditelní, e) osobami s poruchami duševními, poruchami chování, f) osobami s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí a g) velmi nebezpeční podle § 72a.* Podle § 72a odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, *velmi nebezpečným odsouzeným je odsouzený, a) který byl odsouzen k výjimečnému trestu, b) proti kterému je vedeno trestní stíhání pro zvláště závažný zločin spáchaný během výkonu vazby nebo výkonu trestu, c) který se v posledních pěti letech pokusil uprchnout nebo uprchl z výkonu vazby nebo výkonu trestu, d) u kterého lze důvodně předpokládat, že ohrozí bezpečnost jiných osob.*

[17] Ze znění těchto ustanovení vyplývá, že se výkonu trestu odnětí svobody obligatorně odděleně umísťují odsouzení muži od odsouzených žen, odsouzené ženy, které mají u sebe dítě, a odsouzení s infekčním onemocněním nebo u nichž je podezření na infekční onemocnění. Další kategorie odsouzených vyjmenované v § 7 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody lze sice umístit společně, nicméně slovo „zpravidla“ použité v návěti tohoto ustanovení znamená, že by k tomu mělo docházet spíše výjimečně po přihlédnutí ke konkrétním okolnostem případu, jak se správně uvádí v napadeném rozsudku. V něm krajský soud vůbec neargumentoval písmenem b) naposledy zmíněného ustanovení, neboť i když je žalobce ve výkonu trestu poprvé, byl odsouzen na doživotí, v důsledku čehož není u něho zapotřebí oddělené umístění od recidivistů. Proto je nutné považovat za mimoběžnou kasační námitku, podle níž v dané věci nemůže obstát požadavek na oddělený výkon trestu recidivisty od prvovězněného.

[18] Krajský soud vycházel pouze ze skutečností, že odsouzený K. [obsahuje citlivé údaje], bylo mu uloženo ochranné opatření v podobě zabezpečovací detence, byl odsouzen k výjimečnému trestu, během výkonu trestu spáchal zvlášť závažný zločin vraždy ve stádiu pokusu a navíc u něho existoval důvodný předpoklad ohrožení bezpečnosti jiných osob, neboť do OZSTZ byl umístěn proto, že nezvládá řešení zátěžových situací přiměřeným způsobem, jedná impulzivně a vyhrožuje svému okolí, jak se rovněž uvádí v odůvodnění napadeného rozsudku. V něm krajský soud přihlédl i k usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 8 To 46/2015, které zmiňuje, že P. R. K. ve Věznici Valdice napadl spoluvězně kladivem, což bylo kvalifikováno jako zmíněný pokus vraždy, je vysoce nebezpečný pro své okolí a [obsahuje citlivé údaje]. Jednalo se tedy o osobu, kterou bylo možné současně podřadit do [obsahuje citlivé údaje] kategorií odsouzených upravených v § 7 odst. 1 písm. [obsahuje citlivé údaje], f) a g) ve spojení s § 72a odst. 1 písm. a), b) a d) zákona o výkonu trestu odnětí svobody, která [obsahuje citlivé údaje] představovala reálné riziko násilného chování vůči ostatním odsouzeným, k čemuž již v minulosti došlo, a která tak vyžadovala specifické formy zacházení ve věznici. Proto za situace, kdy bylo možné pro odsouzeného K. zajistit volnou celu, na což také trefně poukázal krajský soud, nebyly dány zákonné podmínky pro jeho spíše výjimečné umístění do cely společně s žalobcem.

[19] Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že v rozhodném období byl za velmi nebezpečného odsouzeného považován i žalobce s ohledem na jeho odsouzení k výjimečnému trestu. I toto zjištění vzal krajský soud při svém rozhodování v úvahu a navíc zdůraznil, že u žalobce neexistovalo riziko ohrožení dalších osob, že způsob, jakým vykonával trest odnětí svobody, byl hodnocen velmi kladně, a že rozhodnutí o jeho zařazení do OZSTZ bylo jen formální záležitostí odůvodněnou uložením trestu na doživotí, a proto bylo zrušeno a žalobce byl z tohoto oddílu věznice vyřazen s poukazem na bezproblémový výkon trestu. Také tyto skutečnosti svědčí o neopodstatněnosti umístění žalobce do stejné cely v OZSTZ s odsouzeným K., jak rovněž správně dovodil krajský soud.

[20] Lze tedy shrnout, že krajský soud posoudil příslušnou právní otázku správně, přičemž přihlédl ke všem rozhodným skutečnostem a svůj rozsudek přesvědčivě odůvodnil. Proto důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. nebyly naplněny.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně podle § 60 odst. 1 věty první a § 120 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatelka v něm neměla úspěch a procesně úspěšnému žalobci v něm nevznikly žádné náklady, jak vyplývá z obsahu spisu Nejvyššího správního soudu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2024

pokračování

4 as 141/2024-60

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu